

nomine utrumque locum construximus, servituri A sunt. De cætero tam prælatos quam et omnes fratres, præsentés videlicet, et futuros, per misericordiam Dei, qui præsens respicit, depono, ut inter vos unanimitas ita perseveret, quatenus, modum conversationis huc usque retentum, tam in psalmodia, quam in observatione silentii, sed et in qualitate victus et vestitus, et insuper in contemptu rerum propriarum, si non melius, saltem sicut huc usque fecistis, sic deinceps custodiat. Si autem, quod absit, ab aliquo eorum fuerit pertinaciter erratum, præcipimus, per sanctæ regulæ auctoritatem, ut utriusque loci priores ad corrigendum errorem sibi mutuo suffragentur. Si quis autem, quod absit, hanc nostram institutionem in aliquo

frægerit, deterrere eum vox divina quæ dicit: *Maledictus qui transfert terminos proximi sui*, id est institutionem præceptorum suorum et conatus ejus penitus frustretur. Dispositio vero nostræ, quæ, ut credo, per charitatem utriusque locis cupit esse consultum, Deo disponente, et beato Petro patrocinate inconvulsa permaneat.

Signum Bernonis abbatis, qui hanc chartam fieri, et firmari rogavit.

Signum Widonis moderni abbatis, qui hoc consensit.

Signum Odonis abbatis.

Signum Geoffredi.

Signum Wandanberti.

Anno quarto, regnante Radulpho regc.

ANNO DOMINI DCCLXIIII,

CAPPIDUS STAVRIENSIS

FRISIUS SACERDOS.

NOTITIA HISTORICA IN CAPPIDUM.

(Apud Fabric., Bibl. med. et inf. Lat.)

Cappidus Stavriensis, Frisius sacerdos, auctor creditur *Vitæ sancti Odulphi presbyteri*, qui circa annum 860 vixit, vulgatæ a Surio 12 Junii. Traditur etiam scripsisse *Vitas sanctorum Lebuini, Otgeri et Plechelmi*. Nam de *Genealogia principum, ducum ac regum Frisiz*, et *Historia Ecclesiastica gentis Frisonicæ*, quas ei tribuit incendioque absumptas dolet Suffridus Petri (*De script. Frisiz*. pag. 57), video viros doctos non minus quam de multis aliis ab eo ex antiquitate ultima Frisiorum jactatis dubitare.

CAPPIDI STAVRIENSIS

FRISII SACERDOTIS

DE VITA SANCTI ODULPHI PRESBYTERI.

(Apud Surium, Acta SS. 12 Junii).

I. Temporibus Ludovici, piissimi imperatoris, vir quidam venerabilis fuit Francorum nobili prosapia ortus. Dicebatur is Bodgis, et ex eo procreatus est Odulphus. Qui, simul atque e sacratissima baptismatis unda renatus est, cælesti quoque rore divinitus est irrigatus. Porro ubi desiit ad materna pendere ubera, litterarum studiis traditus, et sanctis ac Deo devotis hominibus, ut ab illis canonica religione imbueretur, commendatus est. Præstitit autem illi Deus tantum discernendi studium, tantamque ingenii facilitatem, ut illos etiam, qui ipsum ætate antecederant, ipse longo post se intervallo relinqueret, ætatemque suam, licet annis necdum maturam, divinis disciplinis, et dogmatibus egregie ornaret.

Porro cum ætate accrevit ei etiam sapientia et sanctitas, idque adeo, ut iis, qui per id tempus Deo religiose servire conabantur, novus quidem Samuel ortus videretur. Quibus sane adeo gratiosum illum divina gratia effecit, ut unanimiter ab illis omnibus amaretur et ob vitam probabilem summæ venerationi haberetur. Atque ille e diverso par pari referens, sincero animi affectu eos quoque diligebat. Jam vero puer religiosus ac venerabilis, in ipsis ab adolescentia initiis id se meditari et appetere declarabat, quod postmodum re ipsa complevit, non immemor illius dominici sermonis: *Qui amat patrem plusquam me, non est me dignus (Matth. x)*; itemque: *Qui vult post me venire, abneget semetipsum, et*

tollat crucem suam quotidie, et sequatur me (Luc. ix). Quorum ille adhuc puer crebro memor, et die ac nocte sæpè illa tacitus secum revolvens, piis moribus et sanctis operibus plane apud se statuit Deo perpetuo servire, spiritalique matri sanctæ Ecclesiæ inseparabiliter adhærere.

II. Itaque sanctus adolescens, viris quidem probatis imprimis clarus, sed tamen soli Deo servire sollicitus, per virtutum gradus semper ad sublimiora tetendit, donec in virum perfectum evaderet. Mentem atque animum, quemadmodum solent sancti homines, ad cœlestia continenter erigere, et mundanæ vanitatis ac pompæ inanis illicebas declinare statuit, ut in illum quoque competeret, quod in psalmo legitur: *Ibant de virtute in virtutem* (Psal. lxxxiii). Sic ergo in cunctis virtutibus proficiens, etiam ecclesiasticorum ordinem gradus ascendit, et presbyterii est benedictionem adeptus, regis altissimi sacerdos effectus. Tum vero mox apud se decrevit studio piæ conversationis ad quoddam sacræ religionis monasterium se conferre. At parentes eum dehortabantur ne id faceret, sed potius ad ipsorum se voluntatem accommodans, Ecclesiam Oroschattanam administrandam susciperet, illic enim et natus et educatus erat. Victus tandem precibus eorum, morem eis gessit ea in re, quamvis invitus, Sed non diu post visum est ei adire summæ reverentiæ locum Trajectum, antiquitus Witteinburg dictum, idque ea mente et consilio, ut illic cum cæteris Dei famulis, christo ibidem militantibus quoad viveret, præponenti Deo fideliter serviret. Memoria ergo retinens, quod in Evangelio Salvator ait: *Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus* (Luc. ix). Posthabito patre, neglectis propinquis, contemptis agris, familia, rebus et facultatibus omnibus, ad locum illum Christo duce profectus est, rebus quidem pauper, sed meritis dives. Nihil jam in hoc mundo habere volebat, ut a Domino juxta illius promissionem centuplum acciperet, et vitæ æternæ hæres esse mereretur.

III. Erat per id tempus Trajecti episcopus eximia sanctitate, Fredericus nomine, qui virum Dei cum multo gaudio et honore excepit. Fece-
runt idem omnes servi Dei qui illic erant adnutati, ex animo sibi gratulantes tam sanctum, tamque religiosum ad ipsos Dei famulum accessisse. Nec potuit diu illos celare quod oculo divinæ majestatis non latuit. Sed cum aliquantisper apud illos moratus esset, omnibus ardens cœlesti lumine lucerna resplenduit. Erat enim in vigiliis strenuus, in jejuniis potens, in oratione sedulus, in sacra lectione studiosus, in eleemosynis largus in curandis pauperibus celebris, in hospitalitate fervens, in rebus ecclesiasticis distribuendis prudens. Denique quibus post antistitem præfectus erat, eos omnes mirum in modum antecedeat. Neque aliter vel ab omnibus illis, vel ab ipso etiam præsumptum, quam monasterii Pater vocabatur, atque ab ejus ore omnes cupiebant accipere consilium.

A *Omnibus enim omnia factus era* dum Apostolo, et omnes Christo lucrifaceret (I Cor. ix).

IV. Ea tempestate Frisiones, homines feroces, in tam fœdos erant prolapsi errores, ut is quem diximus episcopus, neque per seipsum, neque per suos archidiaconos eos posset in viam veritatis revocare. Itaque litteras per hominem fidelem misit Trajectum ad virum Dei Odulphum, rogans eum, ut qua posset celeritate, trajecto maris sinu, ad ipsum veniret. Litteris illis acceptis, Christi servus mirificè exhilaratur, perinde ac si ad cœlestes epulas invitaretur, cupiens cum suo pastore, si ita res poscat, in tam pio agone pro Christo sanguinem suum fundere. Cum autem ad episcopum pervenisset, ille viso eo, immenso perfusus gaudio, cum pacis osculo eum humaniter excepit. Deinde mutuo sese consolantes, et ut summi regis præcones generosos decebat, gladio spiritus egregie accincti, per Ecclesias pariter profici, iterum atque iterum eas invisere, habere conciones ad populum evangelica eruditione ad veritatem reducere cœperunt. Denique, crebro admonendo, arguendo, increpando homines qui antea instar luporum sævi et rapaces fuerunt, salutari doctrina in oves mansuetas converterunt. His ita gestis, antistes ille, communicato cum clericis, nec paucis ejus religionis laicis viris consilio, virum Dei obnixè rogat, ut intra illius terræ limites velit permanere, et populum nuper ad sanitatem revocatum suis eruditionibus confirmare et ab antiqui hostis mortiferis faucibus eripere. At vir Dei plane recusat, asserit se ætate gravem, ad id ministerium pares vires afferre non posse. Contra episcopus suis cum precibus flectere conatur. Cedit tandem sanctus vir, et pastoris sui jussa capessit, populique votis obsecundat, ea tamen conditione, ut liceat ei aliquot exactis annorum curriculis Trajectum revisere, ubi se in Christi famulatu vitam finitimum promiserat.

V. Volens igitur suo muneri non deesse vir plenus Spiritu sancto, non cessabat semina verbi Dei spargere in populum, cœlorum regnum multa instantia prædicare, omnibus seu prudens et fidelis dispensator, divini sermonis præbere alimoniam, fortioribus solidum cibum, infirmis, ex Apostoli sententia, lac offerre (I Cor. iii). Ita factum est ut omnes ex ejus sanctitate gaudio repleantur. Cum autem eo ministerio perfunctus esset se recepit ad suos Trajectenses, Deum laudans quod ejus fretus ope tot animas lucratus esset. Etsi autem jam longo fractus esset senio, attamen animo vincens ætatem, nihil de Dei servitio et solitis pietatis exercitiis remisit. Perseveravit enim in jejuniis assiduis, in vigiliis Deo gratis, in sanctis precibus, in largissimis eleemosynis, sibi parcus, aliis omnibus pro Christi nomine largus: nihil terrenum sibi acquirere cupiens, ut posset bonis æternis frui.

VI. Claruit vero etiam prophetiæ spiritu, ita futura prædicens, ac si jam coram fieri cerneret. Quod ut certus testatusque fiat, ex plurimis pauca afferemus. Cum jam discessurus esset ab eo loco, qui

Staverem dicitur priusquam se daret itineri, in-
gens ad eum convenit Frisonum multitudo, ejus
saluberrima adhortatione muniri cupientium. Ille
vero Domino eos commendans, bene precatus est
eis, amanterque admonebat, ne a via veritatis
unquam deflecterent, certi non sine gravi animad-
versione id se facturos. Et ego quidem, inquit, sat
scio non vos permansuros in sana doctrina: sed
ea causa gentiles barbari in vos incurret, quod
mihi jam vobis ante predicenti incunctanter cre-
dere potestis; sique vestram regionem populabun-
tur, vosque et res vestras secum in captivitatem
adducent. Evenit utrumque postea, sicut erat a
sancto viro praenuntiatum.

VII. Ingens saxum ad domus ejus ostium jace-
bat. Illud ergo digito demonstrans iisdem: Scitote,
inquit, futurum esse, ut absque ullius hominis
opera saxum istud in flumen devolvatur: ubi
etiam latitabit sub undis, donec vos divinae pacis
eritis beneficio destituti. Cum autem videritis ite-
rum absque humano opere ad littus emergere,
non dubitatis me, licet jam extinctum, vos revisere,
vobisque pacem a Deo impetratam asportare,
mansuram apud vos donec superbia, perjuriis,
homicidiis, adulteriis atque omnivariis flagitiis
eam rursus a vobis excludatis, irato Deo propter
maleficia vestra. Hujus quidem vaticinii et signi
admirandi permulti testes hodieque supersunt,
qui se id suis oculis conspexisse asseverant;
saxumque illud ibidem in ecclesia immobile per-
durat, ut credentium confirmetur fides, et incre-
duli pudeant.

VIII. Ecclesia Trajectensis, e vita sublato epi-
scopo; pastore orbata fuit. Mox collecti clerici cum
beato viro tractabant de eligendo successore. Diu
autem illis inter se contendentibus, tandem ele-
gerunt Ecclesiae praepositum Crastum. At ille re-
bus valde locuples, arroganter ac tumide dixit ad
illos: Habeo abunde multa: cur in meos humeros
tantum onus conjicitis? His verbis commotus be-
atus Odulphus, quid, inquit, ais, miserrime? Sper-
nis plane, sed quod consequi non mereris. Quod
si nolebas in te recipere, diceres saltem te tanti
honoris culmine indignum. At nunc propter opes
immensas apostolici ordinis spernens dignitatem,
prope diem ex hac luce subtraheris. Dixit vir Dei,
et sermonis veritatem hominis mors declaravit.
Interim qui ex clero convenerant, cum animis vac-
illantibus, singuli qui ipsis cum primis idoneis vi-
derentur, elegere. At Christi sacerdos non ad per-
sonam, sed ad meritum respiciens, dicebat posse
inter ipsos inveniri magis idoneum, nec tamen
vituperabat ab ipsis electos. Itaque ostendit eis
presbyterum quemdam, Hungerum nomine, qui
licet vultu deformis esset, attamen nescientibus
hominibus, sed non nesciente Deo, meritis in-
signis erat. Eum ergo homines elegerunt, et sta-
tuto tempore consecratus est episcopus. Cujus sa-
ne tantae fuit vitae integritas, ut post Willebrodum

et Bonifacium sanctos episcopos, in illa sede titu-
lus repertus sit, qui usque ad supremum vitae
diem excolendis virtutibus par illi fuerit. Apparet
inde non temere eum a sancto Odulpho aliis prae-
latum fuisse.

IX. Jam senectus premebat sanctum virum Odul-
phum, et ad ecclesiam absque scipione proredi
non poterat. In ipsius autem scipionis suprema
parte ceream affixerat tabellam, in qua solebat,
oblata occasione, nomina fidelium adnotare, do-
nec ea in libro vitae describeret. Quodam autem
die, praee animi vigore et alacritate oblitus imbecil-
litate suae, cum ad Dei cultum properaret, in do-
micilio suo reliquit scipionem illum. Paulo post
opera maligni demonis inflammatum est domici-
lium illud, et cum omni suppellectili conflagravit.
Erat autem vir Dei occupatus laudibus divinis,
sed cum cerneret valido igne jam correptum do-
micilium, ad solita praesidia se contulit, Deum
orans ne loca sancta ignis invaderet: non admo-
dum curans excidium cellulae suae. Exaudivit vero
Deus preces ejus, moxque incendium repressum
est, nec quidquam praeter viri Dei domicilium exus-
sit. In mediis autem flammis adeo scipio mansit
illaesus, ut ab igni cera indurata videretur, nec mi-
nutissimo quidem apice ex illo abolito. Quo insigni
miraculo Deus ostendere voluit, quanti apud ipsum
meriti esset sanctus Odulphus. Scipionem autem
illum in ejus defuncti sepulcrum defixere fratres,
qui illic ita mansit fixus usque ad beatae memoriae
Ratbodi episcopi opera.

X. Adventante tandem tempore, quo vir beatus
ab optatam caelestis patriae gloriam erat transitu-
rus, modica febre correptus, sensit adesse migran-
di tempus. Accitis igitur fratribus, indicavit eis
diem obitus sui. Sub ipsam autem mortis horam
rursus fratres sibi adesse voluit, et cum ipso can-
tare psalmos pro expectatione decessus sui. Om-
nibus denique ex ipsius praescripto rite peractis,
valefecit fratribus, rogans eos ut pro ipso Domi-
num precarentur, se quoque pollicens pro ipsis et
loco illo ejusque habitatoribus perpetuo Domino
preces oblaturum. Inde mox ad Dominum se con-
vertens, nihilque trepidans ad mortem (quippe
qui mortem ipsam in lucro poneret), hilari mente
dixit: *In manus tuas, Domine, commendo spiritum
meum (Psal. xxx):* sub quibus verbis sanctis-
sima illa anima corpore egressa est: simulque
suavissimi odoris fragrantia illic diffusa est, ita ut
omnes inestimabili suavitate replerentur, perspi-
cuaeque inde liceret animadverti, beatissimos ange-
licos spiritus animam illam e corpore abeuntem
suscepisse. Ejus festus dies celebratur pridie Idus
Junii. Fiunt autem per ejus merita non solum Tra-
jecti (ubi ejus reliquiae habentur apud sanctum
Salvatorem), sed etiam in Staveren innumera mi-
rabilia in honorem et gloriam Domini nostri Jesu
Christi, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et
regnat per infinita saecula saeculorum. Amen.